Latvijas ainavu arhitektūras biedrība

EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTA

RĪGA 2014

NOTIKUMS

AUTO STĀVVIETAS

nozīme un ierīkošana daudzstāvu dzīvojamo kvartālu pagalmos

Automašīnām ir sava vieta mājas pagalmā. Tās nedrīkst traucēt pagalma dzīvi – apdraudēt bērnu drošību un cilvēku mieru.

No mašīnu uzmācīgās klātbūtnes mūs pasargā apstādījumi.

PAGALMU RENESANSE

Nodibinājuma Rīga 2014 un Latvijas Ainavu arhitektūras biedrības sadarbības projekts

iekļauts
EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTAS
programmā

Autori:

Inga Langenfelde
Ainavu arhitekte
LAAB sertifikāts Nr.050-2012
LAAB biedre
e-pasts: inga.langenfelde@inbox.lv

Jānis Langenfelds
Ceļu projektēšanas inženieris
Sertifikāts Nr.20-6466
SIA „Firma L4"
e-pasts: janis.langenfelds@l4.lv

Dizains:
Līga Vīksne
ainavu arhitekte

Ievads

Daudzdzīvokļu namu pagalmi pilda ne vien rekreatīvu funkciju un nodrošina ērtu galamērķu sasniegšanu, bet arī organizē saimniecisko darbību: ēku un inženiertīklu apsaimniekošanu, ērtas un drošas automašīnu novietošanas iespējas, sadzīves atkritumu apsaimniekošanu u.c. Dinamiskākā, un ainavā dominējošākā no minētajām darbībām ir iedzīvotāju un viņu viesu automašīnu organizēšana (novietošana, turēšana) stāvlaukumos vai stāvvietās pie daudzdzīvokļu namiem. **Dinamiska** - jo ir nemitīga mainība gan apjomā, gan automobiļu izvietošanas kārtībā / nekārtībā un **dominējoša**, jo daudzdzīvokļu namu iekškvartālos aizņem lielas platības. Pirms divdesmit un vairāk gadiem būvētajos namu pagalmos vietas automašīnu novietošanai bija atvēlēts maz, jo spēkrati tolaik bija deficīta prece, bet mūsdienās ir izplatīta tendence, ka ģimenēm ir pat vairāki automobiļi. Mainoties pastāvošajai iekārtai, cilvēku rocībai un ikdienas ieradumiem, ievērojama uzmanība jāsāk pievērst autostāvvietu sakārtošanai namu pagalmos un iekškvartālos. Patvaļīgā mašīnu izvietošana gan pagalmu zaļajās zonās, gan tiešā ēku ieeju mezglu tuvumā un uz gājēju ietvēm, gan citās šim mērķim neparedzētās vietās rada disharmonisku, neestētisku un nereti pat kaitinošu dzīvojamo vidi.

Lai daudzdzīvokļu namu masīvos dzīvotu laimīgi un apmierināti pilsētnieki, jāveic pārdomāts un atbildīgs darbs autostāvvietu un stāvlaukumu sakārtošanas jomā. Jāapzina iedzīvotāju vēlmes un vajadzības, jāpārrunā tās ar zemes gabala īpašniekiem un jāsper drosmīgi soļi mērķu sasniegšanai. Jāveido ērtas, drošas un apkārtējā vidē harmonējošas stāvvietu zonas, kurās izveidoti kvalitatīvi iesegumi, nodrošināts apgaismojums, atrisināta nokrišņu ūdeņu novadīšana, kuras papildinātas ar stādījumiem, profesionāli atdalītas no rekreācijas zonām un netraucē gājēju mobilitātei.

Rīga, Ziemeļblāzmas iela

Kas ir autostāvvietas? Kādi ir normatīvi un prasības autostāvvietu izveidei? Kas tiesīgs projektēt autostāvvietas?

Par vienlīmeņu autostāvvietu uzskatāms labiekārtots laukums, kas ierīkots atklātā vietā zemes virsmas līmenī. Autostāvvietas kompleksā ietilpst:

- seguma konstrukcija;
- ūdens novadīšanas inženierkomunikācijas – virszemes un apakšzemes;
- apgaismojuma inženierkomunikācijas – virszemes un apakšzemes;
- ekspluatācijai nepieciešamās konstrukcijas – atkritumu urnas, ceļa zīmes, barjeras, riteņu atdures u.c.
- zāliens, apstādījumi u.c.

Autostāvvietas drīkst projektēt:

- licencēta ielu un ceļu projektēšanas organizācija,
- sertificēta ielu un ceļu projektēšanas privātpersona.

Autostāvvietu izveidi (projektēšanu, būvniecību, rekonstrukciju) reglamentē Latvijas valsts standarts – LVS 190-7:2002 „Vienlīmeņa autostāvvietu projektēšanas noteikumi".
Atļaujas izsniegšanu par autostāvvietu izveidei ir attiecīgās administratīvajās teritorijas atbildīgā būvvalde.

Autostāvvietu izveides saskaņošanas nepieciešamība

Visas darbības, kas saistītas ar esošo autostāvvietu renovācija/rekonstrukcija vai jaunu autostāvvietu izbūvi, nepieciešams saskaņot ar Rīgas pilsētas būvvaldi, veicot tehniskā projekta izstrādi.

Sīkāku informāciju skatīt šeit:

http://www.rpbv.lv/veidlapas,

http://www.rpbv.lv/planosanas-un-arhitekturas-uzdevuma-transporta-buves-inzenierplanosanas-nosacijumu-izsniegsana

Projekta izstrāde un saskaņošana, izstrādei nepieciešamie dati, būves nodošana ekspluatācijā

Ja zemesgabala īpašnieks vai vairāki īpašnieki vēlas veidot autostāvvietu tad sākotnēji nepieciešams Rīgas pilsētas būvvaldē vērsties ar iesniegumu par Plānošanas un arhitektūras uzdevuma izsniegšanu paredzamajai būvei.

Pēc tam nepieciešams izvēlēties licencētu projektēšanas organizāciju vai sertificētu projektēšanas inženieri, lai veiktu būvprojekta izstrādi.

Lai uzsāktu būvprojektēšanu, nepieciešami šādi dokumenti:

- zemes lietošanas tiesības apliecinoši dokumenti;
- topogrāfiskā uzmērījuma plāns M 1:500 (M 1:250) ar uzrādītām apakšzemes inženierkomunikācijām, ielu sarkanajām līnijām un zemes gabala juridiskajām, ne vecāks par vienu gadu;
- būves inventarizācijas lieta, ja būvprojektu izstrādā esošai būvei;
- plānošanas un arhitektūras uzdevums;
- Komunikāciju īpašnieku, pārvaldītāju izsniegtie tehniskie noteikumi;
- citi būvprojektēšanai nepieciešamie dokumenti, ja to nosaka Ministru kabineta noteikumi, kas izdoti saskaņā ar Būvniecības likuma 6.pantu.

Pēc tehniskā projekta izstrādes, būvprojekts tiek iesniegts Rīgas pilsētas būvvaldē saskaņošanai.

Pēc tehniskā projekta akceptēšanas var veikt stāvlaukuma izbūvi, darbus veicot pašu spēkiem vai izvēloties būvniecības uzņēmumu.

Pēc stāvlaukuma izbūves, jāiesniedz nepieciešamie dokumenti būvvaldē un būves pieņemšanu ekspluatācijā.

Skatīt: http://www.rpbv.lv/

Auto novietošanas veidi brauktuves malā

Atbilstoši LVS-190-7:2002 ir vairāki stāvvietas novietojuma veidi brauktuves malā:

- Paralēli brauktuvei:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Parallel_parking_--_5-28-2009.jpg

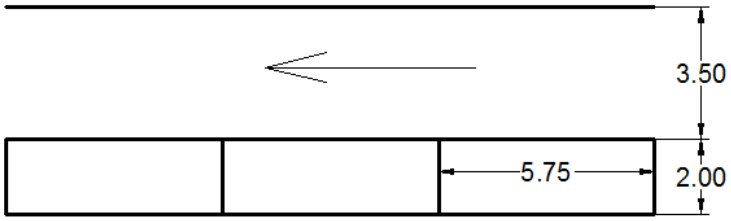

0°	Minimālais brauktuves platums	3.50m
	Stāvvietas platums	2.00m
	Stāvvietas garums	5.75m

- Slīpi pret brauktuvi:

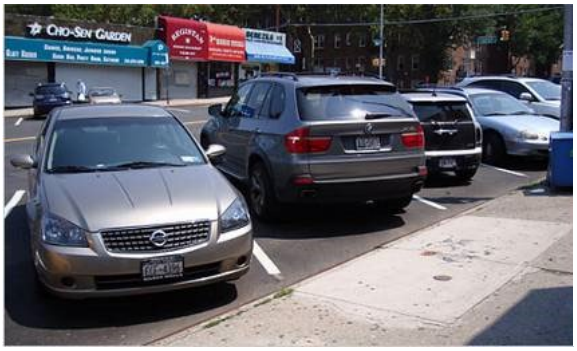

http://wheels.blogs.nytimes.com/2009/07/27/parking-confusion-in-queens/

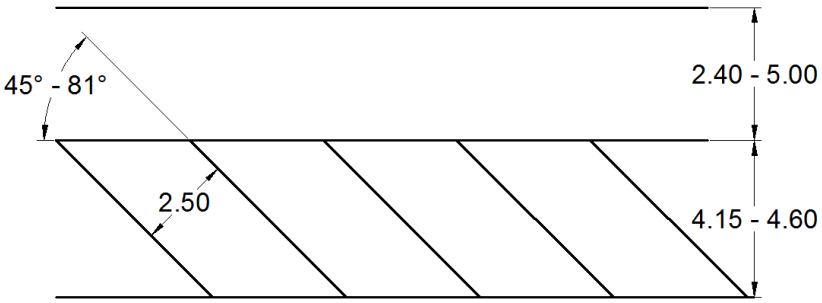

Stāvvietas slīpi pret brauktuvi iespējams veidot dažādos leņķos, standarta slīpums:

45°	Minimālais brauktuves platums	2.40m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.15m
54°	Minimālais brauktuves platums	2.90m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.45m
63°	Minimālais brauktuves platums	3.60m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.60m
72°	Minimālais brauktuves platums	4.20m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.60m
81°	Minimālais brauktuves platums	5.00m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.50m

- Perpendikulāri pret brauktuvi:

http://s1.aecdn.com/images/news/fords-perpendicular-parking-system-detailed-47040_3.jpg

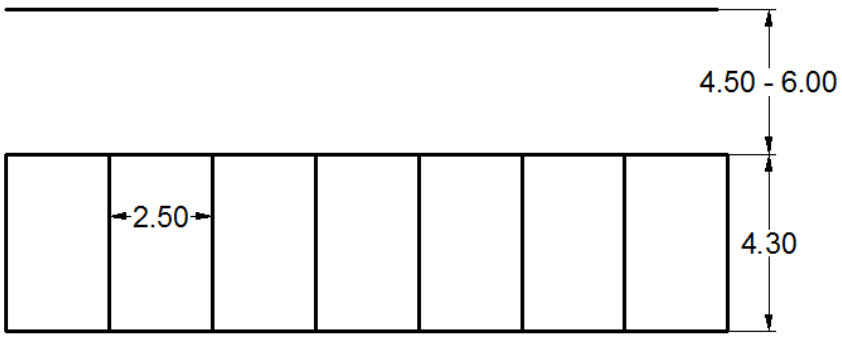

90°	Minimālais brauktuves platums:	
	iebraucot ar priekšu	6.00m
	iebraucot atmuguriski	4.50m
	Stāvvietas platums	2.50m
	Stāvvietas garums (līdz augstajām apmalēm)	4.30m

Atdalītu auto stāvlaukumu plānošanas pamatprincipi

Ja automašīnu stāvvietas paraudzētas atdalīti no brauktuves - veidojot atsevišķu stāvlaukumu, tad tā konfigurāciju var veidot visdažādākajās formās, atbilstoši zemes gabala konfigurācijai.

Šādu stāvlaukumu izveidē ir jāievēro tādi paši parametri kā stāvvietām brauktuves malā, lai nodrošinātu ērtu un drošu transporta kustību.

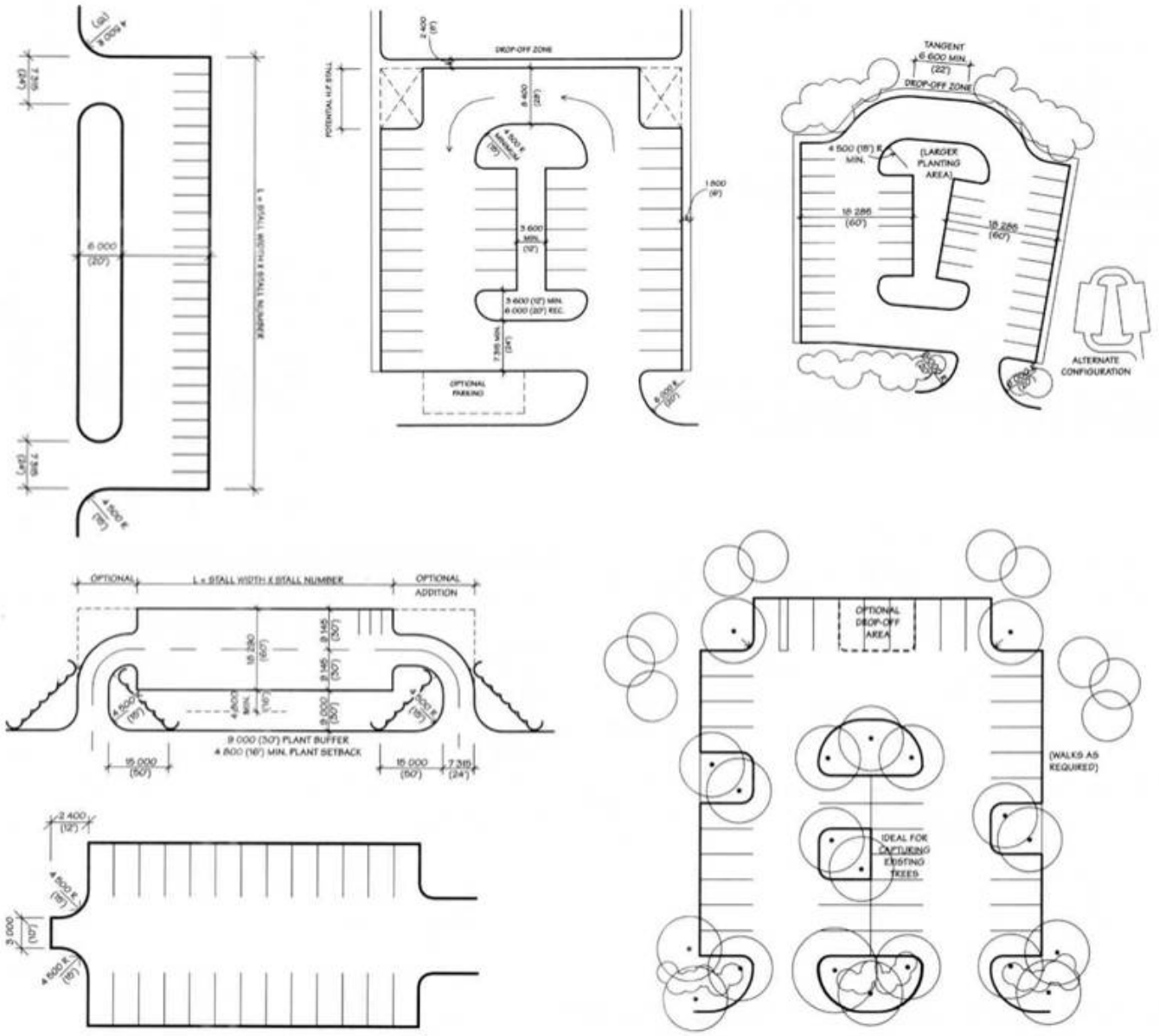

Time-Saver Standards for Landscape Architecture

Būvējot un ierīkojot publiski pieejamu transportlīdzekļu novietni, to izvieto tā, lai gaisma no transportlīdzekļu starmešiem netraucētu iedzīvotājiem, un paredz šādus minimālos attālumus no transportlīdzekļu novietnes līdz blakus zemesgabalos esošo ēku logiem:

- 1 –10 vietas -8 metri;
- 11 –49 vietas -10 metri;
- 50 un vairāk vietas -15 metri.

Vertikālais plānojums
Lietus ūdeņu savākšana / novadīšana

Stāvlaukumu vertikālais plānojums veidojams tā, lai nodrošinātu ūdens novadi no stāvvietas vai laukuma platības. Stāvvietām brauktuves malā parasti to veido ar šķērskritumu, kas vērsts uz brauktuves pusi (ja ir slēgtā ūdens novades sistēma ar ūdens uztvērējiem) vai arī ar šķērskritumu uz zālāja pusi.
Vertikālo plānojumu no brauktuves atdalītiem stāvlaukumiem var veidot ar diviem dažādiem paņēmieniem:

- Ar slēgto ūdens novades sistēmu – sastāv no cauruļvadiem un lietus ūdens uztvērējiem.

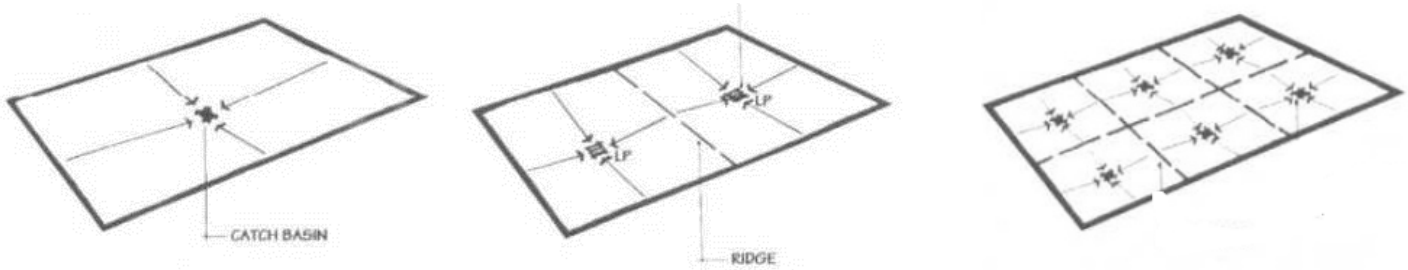

- Ar vaļējo ūdens novades sistēmu.

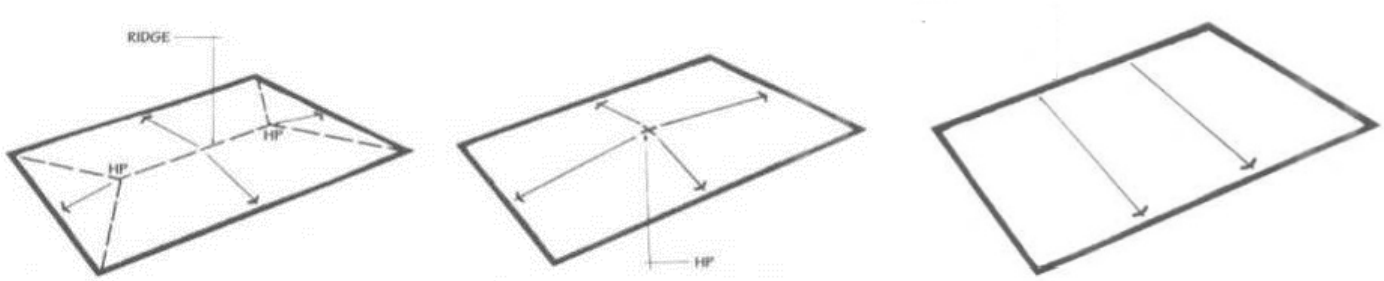

Vaļējā ūdens novades sistēma sastāv no atklātām ūdens savākšanas būvēm:

- **grāvji,**
- **ovālteknes (ievalkas),**
- **iesūcināšanas tilpnes.**

Vaļējā ūdens novades sistēmas funkcija ir savākt nokrišņu ūdeņus un to vai nu infiltrēt gruntī vai iespējams pieslēgt slēgtajai ūdens novades sistēmai.

Vaļējās ūdens novades sistēmas izbūves izmaksas ir daudz mazākas nekā slēgtās ūdens novades sistēmas izveide.

Katrā no gadījumiem jāizvērtē, kura ūdens savākšanas būve būs piemērotākā.

Grāvja raksturlielumi:

- minimālais dziļums ir 0.7m un nogāzes slīpumam jābūt min. 1:1.5m un teknes platumam 0.4m;
- iespējams izmantot kā ūdens infiltrācijas būvi, gan arī pieslēgt lietus ūdens kolektoram;
- galvenokārt veido gar autoceļiem, ielām;
- ierīkošana daudzdīvokļu māju pagalmos parasti nav iespējama, ierobežotās teritorijas dēļ, kā arī vizuāli grāvis nav pievilcīgākais pilsētvides risinājums.

Ovālteknes (ievalkas) raksturlielumi:

- dabiski nostiprināta (parasti ar zālāju), noapaļotas formas ar lēzenu gultni – ievalkas;
- dziļums ir 0.20m – 0.50m un platums1.00m – 2.50m;

- labi iekļaujas apkārtējā vidē un reljefā;
- atbilstoši izveidota (ievērtējot ūdens sateces laukumus) ovāltekne nodrošina ūdens savākšanu un infiltrāciju pie normāla nokrišņu daudzuma. Ja ovāltekne paredzēta pie lielākiem laukumiem, no kuriem savācas ūdens, nepieciešams papildus ovālteknes pamatā izbūvēt filtrējošu frakcionētu šķembu slāni vai drenāžas caurules, kas spēj novadīt pieplūstošo ūdens daudzumu.

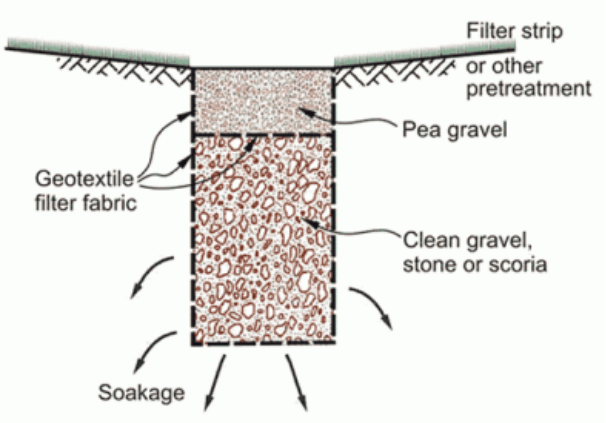

http://www.riversides.org/websiteimages/fig421infiltrationtrench_400.gif

Niderlande, Heiloo

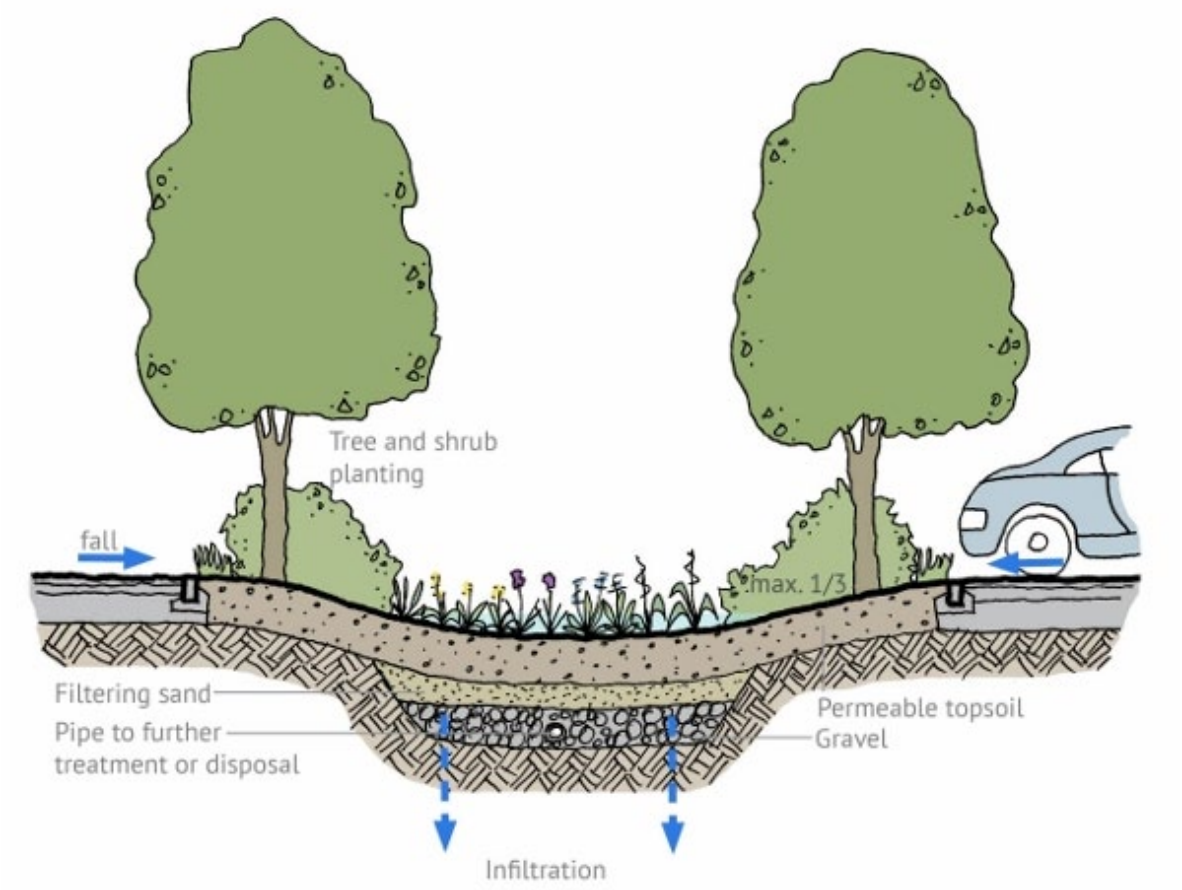

http://www.susdrain.org/images/b.3.1_-_filtration_-_bioretention_-_resized.jpg

Iesūcināšanas tilpnes raksturlielumi:

- mākslīgi vai dabīgi veidotas ieplakas, kurās iespējams novadīt ūdeņus nokrišņu laikā.
- iesūcināšanas tilpnē nonākušais ūdens iesūcas gruntī salīdzinoši īsā laikā.
- lai iesūcināšanas tilpne funkcionētu, tās pamatam (gruntī) ir jābūt ar atbilstošu ūdens caurlaidību, lai ieplakā ūdens nestāvētu, bet gan infiltrētos.
- Sakarā ar to, ka daudzdzīvokļu māju pagalmos nav iespējams izbūvēt lielu platību iesūcināšanas tilpnes, tad ir iespējams izbūvēt nelielas būves, kuras veic ne tikai ūdens infiltrāciju gruntī, bet arī ir kā ainavas objekts, piemēram, paredzot tilpnē dekoratīvus stādījumus.

http://www.jcwp.org/Huntingdon_Co_AMD_012.jpg

http://www.vtwaterquality.org/stormwater/images/sw_133State_3.jpg

Segumu izvēle stāvlaukumiem

Autostāvvietu segumam iespējams izmantot dažādus materiālus:

- asfaltbetonu;
- betonu;
- bruģakmeni, betona plāksnes;
- EKO bruģi;
- zālienu aizsargšūnas;
- grants-šķembu maisījumu;
- oļus;

Izplatītākie seguma veidi stāvlaukumiem ir asfaltbetons un betona bruģakmens. Tas saistīts ar to, ka šie segumi ir viegli kopjami un uzturīgi, līdz ar to pielietojami publiskās stāvvietās.

Lielākos stāvlaukumos pielietojams grants-šķembu maisījuma segums, jo tā izbūve ir daudz lētāka par asfaltbetona un bruģakmens segumu.

Individuāli veidotās stāvvietās, vai stāvvietās norobežotā teritorijā – zonās, kur automašīnu novietošana paredzēta nelielam skaitam mājas iedzīvotāju, ir pielietojami visi iepriekš minētie materiāli, lielāku uzsvaru liekot uz dabīgiem materiāliem un risinājumiem, kas uzlabo kopējo ainavas risinājumu.

Katram materiālam ir savi plusi un mīnusi. Galvenie faktori, kas nosaka materiāla izvēli ir paredzēto automašīnu skaits stāvvietā, autostāvvietas novietojums (pie brauktuves, atdalīts stāvlaukums), seguma kopšanas īpatnības, kā arī pieejamajiem naudas līdzekļiem.

Stāvlaukumu apstādījumi

Paredzot apstādījumus, jāievēro LVS 190-2 8. nodaļas prasības. Pie iebrauktuvēm un izbrauktuvēm, kā arī pie eju savienojumiem un krustojumiem koki nedrīkst ierobežot redzamību. Vislabāk šādās vietās pielietot zemo krūmu stādījumus.

Stādījumi papildina stāvlaukumus un veicina to iekļaušanos pilsētbūvnieciskajā vidē. Augiem turklāt ir arī higiēniska un klimatu uzlabojoša nozīme. Piemēroti stādījumi sniedz stāvlaukumiem ēnu saulainā laikā un līdz zināmai pakāpei aizsargā blakus esošās teritorijas pret putekļiem un trokšņiem. Apstādījumi kalpo telpiskam sadalījumam un labākai stāvvietu atpazīstamībai.

Stāvlaukumu vai stāvvietu būvju apstādījumu veidošanai var izmantot kokus, krūmus, ziemcietes un vīteņaugus. Augi jāizvēlas atbilstoši pielietojumam un arhitektoniskajiem mērķiem, turklāt būtiska nozīme ir vietai (augsnes sastāvs, klimats, izsauļojums).

Tā kā apstādījumu izveides iespējas ir daudzveidīgas, laba rezultāta sasniegšanai nepieciešams speciālista (piem., ainavu arhitekta) projekts un konsultācijas, lai, stādījumus izvēloties un izvietojot, tiktu ņemtas vērā to īpatnības, arī bioloģiskās.

Stāvlaukumus ieteicams apstādīt vismaz ar ēnu dodošiem kokiem.

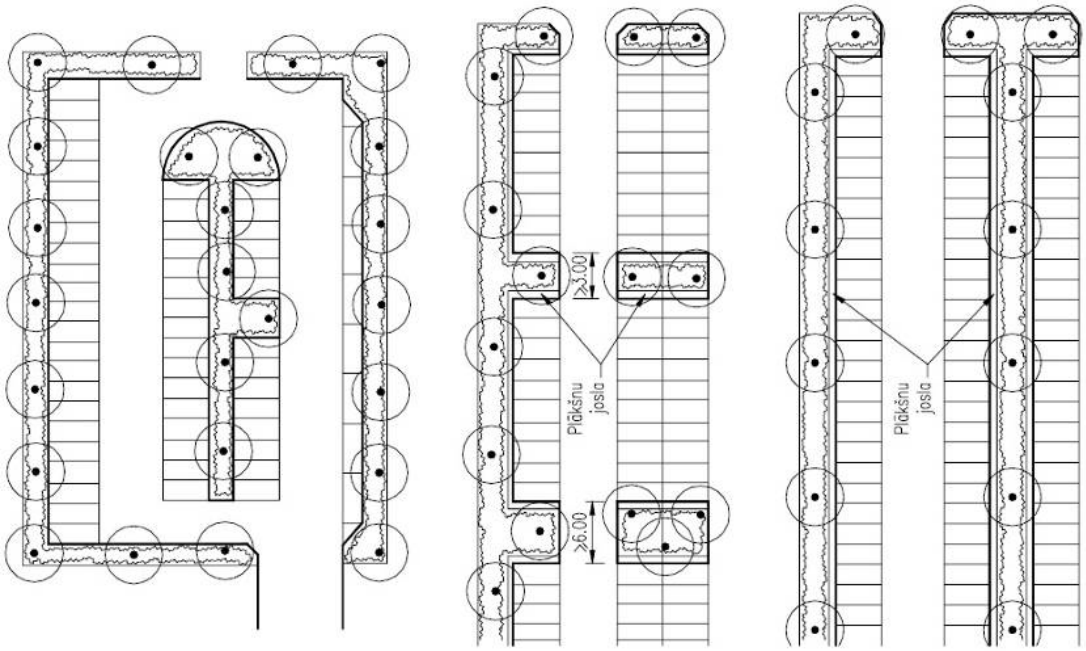

Zīmējums no LVS 190-2

Esošo koku saglabāšana ir vēl būtiskāka salīdzinājumā ar jauniem stādījumiem, jo jaunie stādījumi tikai pēc gadu desmitiem sasniegs to ekoloģisko un estētisko efektu, kādu sniedz esošie, pieaugušie koki.

Koki

Stāvlaukumiem ir piemērotas tās pašas koku sugas, kas pielietojamas ielu apstādījumiem.

Izvēloties kokus, kas veido spēcīgus medus vai citu vielu izdalījumus (piem., kļavas, liepas), vai kokus ar smagiem augļiem (piem., zirgkastaņas), jānodrošina, lai to vainags neatrastos virs satiksmes telpas.

Atstatumam starp kokiem jābūt tik lielam, lai to vainags varētu brīvi attīstīties. No tā izriet, ka atstatumam starp kokiem ar lielām saknēm (piem., ozoliem, liepām) jābūt 10 līdz 15 m, starp vidējiem kokiem (piem., robīnijām, sarkanajām zirgkastaņām) - 8 līdz 12 m, starp kokiem ar mazu vainagu vai smailu vainagu (piem., piramidāliem ozoliem vai skābaržiem) - 6 līdz 10 m. Nelielām koku grupām labāku ainavisko efektu var panākt ar mazākiem stādīšanas attālumiem.

Krūmi un ziemcietes

Krūmi un ziemcietes ir izmantojami kā apakšējā stāva stādījums kokiem un arī kā patstāvīgs stādījums. Koku stādījumu papildināšana ar krūmiem vai ziemcietēm ir vēlama, jo tas vairo daudzveidību. Jāņem vērā, ka ziemcietēm nepieciešama pastiprināta kopšana. Tāpēc, izvēloties krūmu sugas, vajadzētu izmantot tādas formas krūmus, kuriem nav nepieciešama īpaša kopšana. Stādījumiem koku pakājēs jāizvēlas ēnu mīloši krūmi. Vietās, kur jāsaglabā laba redzamība, stādījumu augstums nedrīkst pārsniegt 0,8 m.

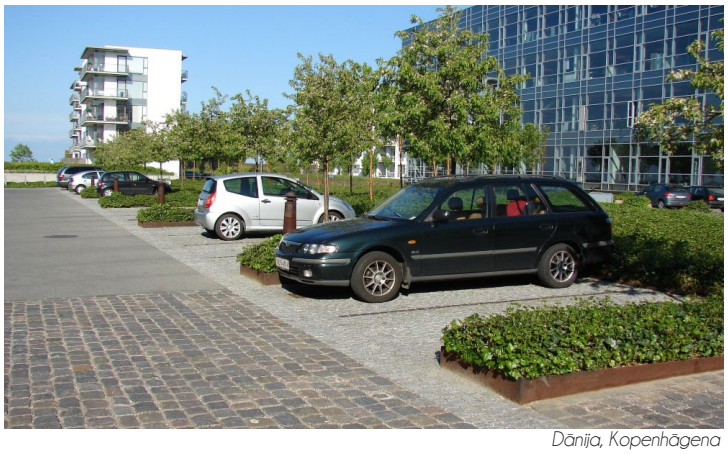

Dānija, Kopenhāgena

Niderlande, Tilburg

Igaunija

Vācija, Worbis

www.landezine.com

Apgaismojums stāvlaukumos

Apgaismojuma nepieciešamību stāvlaukumam nosaka vai ir tuvumā esošs ielas apgaismojums. Ja nav esoša ielas apgaismojuma, vai arī esošais apgaismojums ir nepietiekams, nepieciešams izbūvēt jaunu apgaismojumu, kas nodrošina transporta kustību laukumā un stāvlaukuma pārskatāmību, tādējādi nodrošinot auto īpašnieku komfortu un drošības sajūtu.

Pieejami dažāda veida apgaismojuma risinājumi:

- standarta apgaismojuma balstu un lampu risinājumi;
- individuāli arhitektoniski balstu un lampu risinājumi.

Jaunākās tendences apgaismojuma paredz izmantot LED diožu apgaismojuma lampas, kuras ir ekonomiskas un nodrošina kvalitatīvu izgaismošanu.

Stāvlaukumiem apgaismojumu var veidot pa perimetru

www.dcelectricgroup.com

Dānija, Kopenhāgena

vai arī veidojot vienu vai vairākus centrālus balstus ar prožektoriem.

www.hoveyelectric.com

Ceļa zīmes, horizontālie marķējumi

Stāvlaukumi un stāvvietas aprīkojamas ar ceļa zīmēm un ceļa horizontālajiem apzīmējumiem – marķējums.

Ceļa zīmju uzstādīšana un ceļa marķējums nepieciešami, lai organizētu satiksmes kustību teritorijā atbilstoši mērķim:

- brauktuve - vieta kur pārvietojas automašīnas
- ietve – vieta kur pārvietojas gājēji
- stāvvieta – vieta, kas paredzēta automašīnu novietošanai.

Ceļa zīmes uzstādāmas atbilstoši LVS 77 prasībām.

Ceļa horizontālie apzīmējumi – marķējums uzklājams atbilstoši LVS 84 prasībām.

Ceļa zīmju izvietošana, ceļa horizontālu apzīmējumu uzklāšana, kas noteiks satiksmes organizāciju attiecīgajā teritorijā, pirms uzstādīšanas **plānotos risinājumu ir nepieciešams saskaņot** ar Rīgas domes Satiksmes departamentu.

Saskaņošanai iesniedzamie dokumenti:

- Iesniegums par satiksmes organizācijas risinājumu saskaņošanu.
- Situācijas plāns vai skice ar teritorijā esošajām un paredzamajām ceļa zīmēm.

Patvaļīga ceļa zīmju uzstādīšana ir stingri aizliegta!

Norobežojošās barjeras, stabiņi, riteņu atdures barjeras un citi elementi

Ja stāvvietas pie daudzdzīvokļu mājām izveidotas par iedzīvotāju līdzekļiem un paredzētas konkrētām automašīnām, tad ir iespēja šīs autostāvvietas aprīkot ar speciālām, slēdzamām stāvvietas barjerām, kas nodrošinās, ka stāvvietā neatradīsies svešas automašīnas.

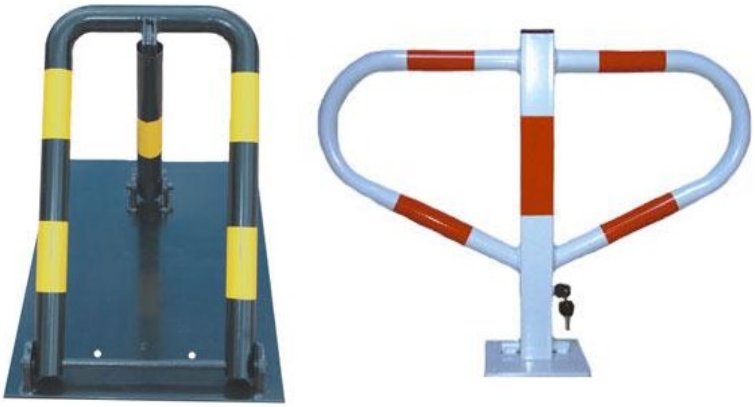

http://www.celubuve24.lv/stavvietu-aprikojums/stavvietu-barjeras

Lai nodrošinātu, ka automašīnas nostājoties stāvvietā neiebrauktu zālienā, vai ja automašīna novietne paredzēta pret ēkas fasādi, lai to nesabojātu, iespējams izbūvēt automašīnas riteņu atdures barjeru:

http://www.celubuve24.lv/stavvietu-aprikojums/automasinu-atdures-barjeras

Lai nodrošinātu, ka gar autostāvvietu nebrauktu mašīnas lielā ātrumā, tādējādi radot draudus satiksmes drošībai, izbraucot no stāvvietas uz brauktuves, iespējams izbūvēt ātruma slāpētājus, ar kuru palīdzību organizēt transporta plūsmas ātrumu stāvlaukumā vai brauktuvēs gar stāvvietām.

http://www.hike.lv/stavvietu-aksesuari/atruma-ierobezotaji.html

Žogi, pergolas, nojumes, reljefs un citi elementi stāvlaukuma vizuālai nodalīšanai no pagalma atpūtas zonām

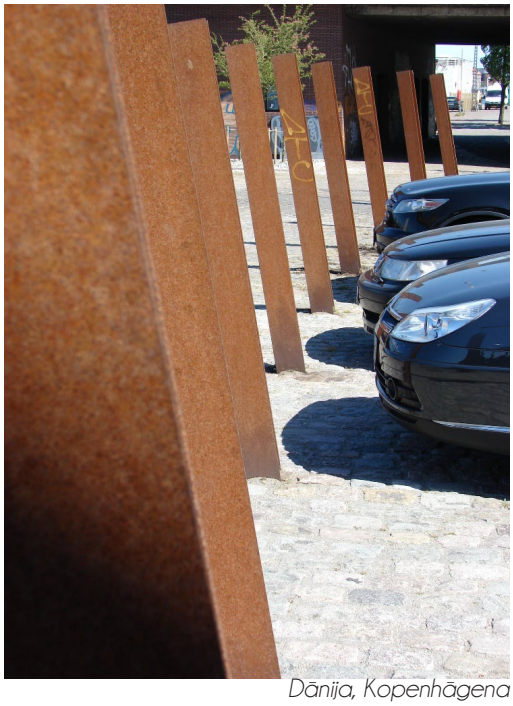

Dānija, Kopenhāgena

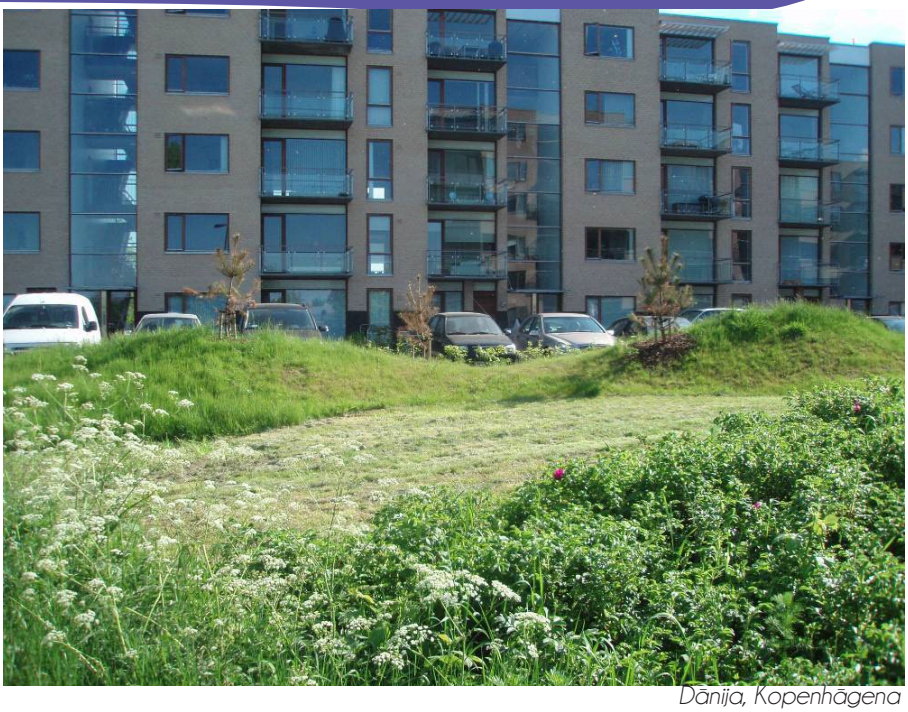

Dānija, Kopenhāgena

Dānija, Kopenhāgena

Zviedrija, Malme